

FILOZOFICKÁ FAKULTA Univerzita Karlova

Ústav románských studií

Posudek diplomové práce Karolíny Pavlíkové
Vedoucí práce: PhDr. Olga Nádvorníková, PhD.
Oponent: doc. Mgr. et Mgr. Radka Mudrochová, Ph.D.
Ústav románských studií FF UK

Název diplomové práce: Konkurence přítomných participií a vztažných vět ve francouzštině a v češtině. Kontrastivní analýza adnominální modifikace

Obsah práce. Předmětem předkládané diplomové práce je analýza konkurence mezi přítomnými participií a vztažnými větami ve francouzštině a češtině v rámci adnominální modifikace. Hlavním cílem je analyzovat, jak a kdy může být francouzské přítomné participium nahrazeno vztažnou větou, a zkoumat české ekvivalenty těchto konstrukcí. Metodologie se opírá o kontrastivní analýzu syntaktických struktur pomocí paralelního korpusu InterCorp v16ud. Kvantitativní analýzu výskytu obou konstrukcí doplňuje kvalitativní analýza 248 výskytů francouzských přítomných participií, která má za cíl určit syntaktické a sémantické faktory ovlivňující jejich zaměnitelnost se vztažnými větami a jejich protějšky v češtině. Výsledky ukazují významné rozdíly mezi oběma jazyky v užívání těchto syntaktických struktur a zdůrazňují komplexitu mechanismů substituce mezi přítomnými participií a vztažnými větami. Práci doplňuje seznam zkratk, tabulek, syntaktických stromů a grafů a Přílohy.

Formální aspekty práce. Práce je psána kultivovaným jazykem s odborným vyjadřováním na velmi dobré úrovni. Občas se vyskytují jazykové chyby a překlepy: *aby byl odborný text co nejpřesnější a nesrozumitelnější* (str. 66), chybějící interpunkce (např. v abstraktu *určit, kdy je ve francouzštině možné přítomné participium nahradit vztažnou větou a vymezit nejdůležitější syntakticko-sémantické faktory ovlivňující tuto substituci* nebo chybějící čárky před spojkou *a* uvozující větu v důsledkovém vztahu, např. *součástí sponového predikátu a tedy hlavou celé věty*, str. 82), někdy chyby v příkladech (*Les constucturs*, opakovaně na str. 40, *se tournant vers vers l'impératrice*, str. 76, mezery po tokenizaci, *d'abord*, str. 92 aj.). Systém bibliografického odkazování je systematický, bibliografické zdroje jsou rozsáhlé a zahrnují i velmi náročné odborné články i monografie v angličtině, češtině a francouzštině. Pro francouzštinu by ale bylo vhodné postihnout širší škálu gramatik, a celkově případně doplnit studie nahlížející na toto téma z typologické perspektivy (Croft 2022 aj.), stejně jako u některých dílčích témat. Např. *desentencializace*, citovaná na str. 45, je termín, pro který je referenční studie Lehmann 1988. U posledně jmenovaného tématu je citována novější studie Korzen 2000, navíc věnovaná francouzštině, což je velmi cenný zdroj, není ale jasné, zda se nejedná o citaci z druhé ruky (Korzen, 2000 in Kulland, 2008: 23). Metalingvistické užití slov a výrazů by rovněž bylo vhodné uvádět systematicky kurzivou (viz např. „antecedent růže“ str. 41).

Hodnocení obsahu práce. Autorka se věnuje velmi komplexnímu tématu (konkurenci participiálních konstrukcí a vztažných vět) v porovnání češtiny a francouzštiny, a kombinuje tak vnitrojazykové a mezijazykové srovnání, a to na základě dat ze syntakticky označovaného korpusu InterCorp v16ud. Téma je podnětné zejména proto, že české a francouzské participium zaujímají svými syntaktickými vlastnostmi v jazykovém systému velmi odlišné pozice.

FILOZOFICKÁ FAKULTA Univerzita Karlova

Ústav románských studií

V teoretické části autorka přehledně a komplexně představuje obě zkoumané konstrukce (přítomná participia a vztahné věty) v rámci širšího kontextu vyjadřování adnominální modifikace v obou jazycích a jednotlivé prostředky představuje v souhrnných tabulkách. Úspěšně řeší také terminologické problémy spojené s kontrastivní analýzou propojující dvě různé lingvistické tradice a dokáže k terminologickým otázkám zaujmout kritický postoj (viz pozn. 25 na str. 44); někde se ale objevují terminologické interference (např. *familiární registr*, str. 42). Na str. 41 je chybná parafráze tvrzení z gramatiky *Le Bon Usage* (místo *předcházející ději VF* má být *následující po ději VF*). Přehlednosti výkladu velmi napomáhají shrnující tabulky (např. Tabulka 5 na str. 50).

Při zpracování dat autorka prokazuje velmi dobré pochopení možností značkování pomocí Universal Dependencies a korpusového manažeru KonText a zároveň si velmi dobře poradila i s technickými omezeními spojenými s pilotní verzí korpusu InterCorp v16ud. Díky tomu získala ve svém výzkumu mnohé cenné výsledky, v kvantitativní analýze např. údaje o zastoupení různých syntaktických funkcí přítomných participií ve francouzštině (str. 62) nebo o relativní frekvenci participiálních konstrukcí a vztahných vět v různých textových typech (str. 65) nebo v překladových a nepřekladových textech (str. 66). Dva posledně jmenované grafy by ale bylo vhodné doplnit i tabulkou ukazující poměry zastoupení obou konstrukcí a také testy statistické signifikance pozorovaných rozdílů. Nové jsou pak zejména kvantitativní analýzy vlastností řídicího členu (*parentu*) obou konstrukcí, kde autorka zároveň systematicky komentuje omezení značkování pomocí UD (např. na str. 70 nebo 87). Kvantitativní analýza vhodně rámuje analýzu kvalitativní, která ukazuje faktory potenciálně ovlivňující substituovatelnost participia a vztahné věty. Analýzy jsou velmi jemné, a zohledňují také vyjádření malého vzorku rodilých mluvčích. Cenná jsou např. konstatování týkající se posunů v řídicím členu, k němuž se konstrukce vztahuje (např. str. 102). Práci uzavírá podrobná shrnující tabulka českých překladových ekvivalentů francouzského participia v analyzovaném vzorku (str. 110), která zároveň ukazuje nízké zastoupení kongruentních tvarů v češtině.

Otázky k diskusi:

1. Bylo by možné upřesnit, jakým způsobem (předpokládaný) fokus slovesa *voir* na entitu vykonávající děj „posiluje míru adnominální vazby“ participia? (str. 115)
2. Na několika místech práce (např. na str. 55) autorka poukazuje na to, že v následujícím výzkumu tohoto tématu bude možné využít měř syntaktické komplexity implementovaných do korpusu InterCorp v16ud – bylo by možné některé z těchto možností upřesnit? (viz např. https://wiki.korpus.cz/doku.php/en:pojmy:syntakticka_komplexita).

Předkládaná diplomová práce splňuje, až přesahuje nároky kladené na tento typ kvalifikační práce, proto ji doporučuji k obhajobě s hodnocením **výborně**.